

Szenvedélybetegségek

A fokozott alvásigény témája közvetlenül átvezet bennünket a szenvedélybetegségek témájához, amelyeknek szintén a menekülés a centrális problémája. A „Sucht” = függőség szó nemcsak nyelvtanilag függ össze a „suchen” = keresni szóval.*

A szenvedélybetegek keresnek valamit, a keresésnek azonban idő előtt véget vetnek, s a pótlék szintjén ragadnak le. A keresésnek a megtalálásához s ezáltal a megváltáshoz kellene vezetnie.

„Jézus mondta: Aki keres, ne hagyja abba a keresést, míg csak nem talál, és ha találni fog, zavarba jön majd, amikor zavarba jön, csodálkozni fog, és a mindenségben uralkodni.” (Apokrifek: Tamás Evang. 2.)

A mitológia és az irodalom igazi hősei mind keresnek valamit – Odüsszeusz, Don Quijote, Parsifal, Faust –, de nem is hagynak fel a kereséssel mindaddig, amíg nem találnak. Keresés közben a hős veszélyeken, zűrzavaron, kétségbeesésen, sötétségen megy keresztül. Ha azonban megtalálja, amit keresett, fáradozásai a megtalált valami fényében semmisségnek tűnnek majd. Mindnyájan tévúton vagyunk, a lélek legkülönösebb partvidékein tévelygünk – és nem szabad lecövekelnünk és leragadnunk valaminél, nem szabad felhagynunk a kereséssel mindaddig, míg meg nem találtuk, amit kerestünk.

„Keressetek, s találni fogtok...”, mondja az Evangélium. Akit az út próbatételei és veszélyei, fáradságossága és zűrzavarai elriasztanak, szenvedélybeteggé lesz. Keresése célját olyasmire projiciálja, amit már megtalált, s ezzel befejezi a keresést. Pótcélját bekebelezi, de nem lakik jól vele. Éhségét egyre növekvő mértékben, de mindig ugyanolyan pótelelemmel csillapítja, s nem veszi észre, hogy az evéssel egyre csak növekszik éhsége. Szenvedélybeteg lett, és nem vallja be magának, hogy tévedett a célt illetően, hogy tovább kellene keresnie. Félelem, kényelmesség és elvakultság tartják fogva. Aki megáll az úton, könnyen válhat szenvedélybeteggé. Mindenütt szirének leselkednek rá, s megpróbálják megállítani, magukhoz kötni – szenvedélybeteggé tenni a vándort.

Mindenfajta szenvedély beteggé tesz, ha a helyzetet nem látjuk át: a pénz, a hatalom, a hírnév, a tulajdon, a befolyás, a tudás, a szórakozás, az evés, az ivás, az aszkézis, a vallásos elképzelés, a kábítószer. Mindezek jogosultak is lehetnek, ha a megismerés eszközei, de lehetnek a szenvedélybetegség eszközei is, ha nem tudunk idejében leválni róluk. A szenvedélybetegség az új tapasztalatoktól való félelem. Aki életét utazásnak fogja fel, s állandóan úton van, az kereső ember és nem szenvedélybeteg. Ahhoz, hogy saját kereső létünket megismerjük, be kell vallanunk magunknak otthontalanságunkat. Aki a kötöttségekben hisz, máris szenvedélybeteg. Mindenkinek megvan a maga kábítószere, mellyel lelkét újra meg újra elkábítja: nem a kábítószer a probléma, hanem a keresés során tanúsított kényelmesség. A szenvedélybeteg kábítószerének vizsgálata legjobb esetben is csak

---

* A német nyelv a szenvedélybetegeket egy szóval „süchtig”-nek nevezi, míg a „keresni” németül: suchen.

azt a fő témát jelzi, amely után az illető vágyakozik. Ugyanakkor egyoldalú a szemléletünk, ha szem elől tévesztjük a kollektívan elfogadott kábítószereket (gazdagság, szorgalom, siker, tudás stb.). Mi most röviden és címszavakban csak azokat a kábítószereket jellemezzük, amelyeket általában patológikusként tartanak számon.

A falánkság

Az élet tanulás. A tanulás annyit jelent, hogy az eddigi énünkön kívül érzékelt princípiumokat integráljuk s tudatunk részévé tesszük. Az új állandó felvétele a tudat kiterjedéséhez vezet. Ha a „szellemi táplálékot” „anyagi táplálékkal” helyettesítjük, a bekebelezés csak a „test terjedelmesedéséhez” vezet. Ha életéhségünket tapasztalataink nem csillapítják, az visszahull testünkbe, s ott éhségként jelentkezik újra. Ez az éhség azonban csillapíthatatlan, mert a belső ürt táplálék nem töltheti ki. Egy korábbi fejezetünkben azt mondtuk, a szeretet önmagunk kinyitása és a bebocsátás – a falánk ember a szeretetet csak testében éli, tudatában nem képes rá. Szeretetre vágyik, de nem én-határait nyitja meg, csak a száját, *s mindent magába töm*. Az eredmény a „bánatháj” (Kummerspeck). A falánk ember szeretetet keres, elismerést, dicséretet – de sajnos nem autentikus szinten.

Az alkohol

Az alkoholista konfliktusmentes, kerek világra vágyik. Célja magában még nem volna hibás, ha azt nem a konfliktusok és problémák elkerülésével akarná elérni. Az alkoholista nem hajlandó tudatosan belemenni az élet konfliktusosságába, s azt munka árán feloldani. Elkábítja konfliktusait és problémáit, pohárral a kezében egy kerek világgal ámitja magát. Az alkoholista többnyire emberi közelséget is keres. Az alkohol a közelség egyfajta karikatúráját teremti meg, amennyiben ledönti a korlátokat, a gátlásokat, elmosza a társadalmi különbségeket, s gyors barátkozást tesz lehetővé, amelyből azonban hiányzik a mélység és a felelősség. Az alkohol kísérlet egy kerek, konfliktusmentes, barátságos világ utáni vágy kielégítésére. Ami ennek az ideálnak még útjában áll, azt *le kell öblíteni*.

A dohányzás

A dohányzás a legszorosabb kapcsolatban áll a légutakkal és a tüdővel. Emlékszünk még arra, hogy a légzés mindenekelőtt a kommunikációval, a kontaktusokkal és a szabadsággal van kapcsolatban. A dohányzás ezen területek stimulálására és kielégítésére tett kísérlet. A cigaretta a valódi kommunikáció és a valódi szabadság pótléka. A cigarettareklám tudatosan ezeket az emberi vágyakat célozza meg: a cowboy szabadságát, a korlátok legyőzését a repülésben, utazást távoli országokba, vidám emberek társaságát – s mindez az én-vágy csillapítható egy cigarettával. Kilométereket gyaloglunk – miért? Talán egy nőért, egy barátért, a szabadságért, vagy – valódi vágyainkat cigarettával helyettesítjük, s a füst elhomályosítja tulajdonképpen céljainkat.

A kábítószer

A hasis (marihuána) tematikája meglehetősen hasonló az alkoholéhoz. Problémáink és konfliktusaink elől kellemes állapotba szökünk. A hasis elveszi az élet „keménységét”, a kontúrok élességét. Minden lágyabb lesz, megszűnik az élet követelményoldala.

A kokainnak (és hasonló izgatószernek, mint például a Captagon) ezzel ellentétes hatása van. Jelentősen javítja a teljesítőképeséget, így részben sikerhez is vezet. Itt kell kitérnünk a „siker, teljesítmény és elismerés” témájára is, ugyanis egyes kábítószer a teremtőerő fokozására is felhasználhatók. A siker keresése mindig a szeretet keresése. Például a színház- és filmvilágban a kokain különösen széles körökben elterjedt. Ezekben a társaságokban foglalkozásspecifikus vonás a szeretet utáni éhség. Az önmagát bemutató művész szeretetre vágyik, s azt reméli, hogy a közönség kegyeiből e vágyát csillapíthatja. (Mivel ez nem lehetséges, egyrészt egyre „jobb művész” lesz, másrészt pszichésen egyre boldogtalanabb.) Izgatószerrel vagy anélkül, a tulajdonképpeni kábítószer ebben az esetben a siker, amely a szeretetet hivatott pótolni.

A heroin totális menekülés a reális világgal való szembesülés elől. Az eddig megnevezett kábítószerektől elég élesen elkülöníthetők a pszichedelikus kábítószer (LSD, Mescaline, gombák stb.). Aki ezeket a kábítószereket szedi, többé vagy kevésbé tudatosan, de új tudatállapotokat akar megtapasztalni, el akar hatolni a transzcendenciáig. Szűkebb értelemben a pszichedelikus kábítószerektől nem leszünk függők. Nem könnyű megítélni, hogy ezek a kábítószer legitim segédeszközök-e új tudati dimenziók elérésében, a probléma ugyanis nem a kábítószertben rejlik, hanem annak az embernek a tudatában, aki azt használja. Csak az az emberé, amiért megdolgozott. Ezért aztán a kábítószer használata során megszerzett tudati kiterjedést meglehetősen nehéz magunkévá tenni, s ugyanolyan nehéz megakadályozni azt, hogy a kábítószer ne uralkodjék rajtunk. Akinek ez sikerül, arra nézve már nem veszélyesek a kábítószer – igaz viszont, hogy nincs is szüksége rájuk. Minden, ami kábítószereken keresztül elérhető, elérhető nélkülük is – csak lassabban. Ezen az úton azonban a sietség veszélyes kábítószer!

Thorwald Dethlefsen – Rüdiger Dahlke: Út a teljességhez – részlet/